

ANTICS ACCIDENTS DE MUNTANYA A LA VALL DE LORD: SEGLES XVII-XIX

Jaume Adam i Vidal. Associació Cultural Vall de Lord

Arran del concili de Trento (1563) els rectors de les parròquies començaren a portar de forma sistemàtica els anomenats llibres sacramentals: baptismes, matrimonis, òbits i compliment pasqual. Tots ells constitueixen una important font històrica a l'hora d'aproximar-nos al passat d'un determinat sector. Pel que fa als llibres d'òbits, sovint aporten breus detalls sobre la causa del traspàs, sobretot en els casos de morts violentes o accidentals. D'un repàs a tals llibres corresponents a les parròquies dels actuals tres municipis de la Vall de Lord sobirana, hem extret la següent llista (no exhaustiva) de defuncions causades per accidents propis d'un territori del que avui dia apreciem el seu paisatge privilegiat, però difícil i dur quan -en el context de dos o tres cents anys enrere- es tractava de fer-hi vida.

Seguidament doncs, reproduïm adaptat al català actual, aquells registres parroquials existents en els períodes assenyalats entre parèntesi, en els que s'esmenta la causa de la mort accidental.

La Pedra (1679-1762):

6-setembre-1714: Josep Argelaguer, pastor, un temporal de vent a l'Estivella lo tirà per unes rases avall i no pogué cobrar més los sentits.

15-novembre-1729: Silvestre Granés, estudiant, morí ofegat en lo riu Cardener.

18-juny-1733: Un albat anomenat Josep que se trobà ofegat en lo riu Cardener.

2-juliol-1733: Jaume Pasqüet, pastor, morí d'un roc que redolà de la muntanya.

17-maig- 1734: Joan Monich, jove pastor, morí en la casa Argelaguer, de verí que rebé en una font, d'una beguda.

La Coma (1676-1851):

21-gener-1681: Jacint Llobet, de la vila de Sant Llorenç, morí en la collada de Coll de Port. Lo mataren los lladres per voler-lo robar.

La Corriu – Guixers (1765-1858):

7-agost-1814: Maria Riu Baraut, morí ofegada en lo rec o sèquia del Molí de la Corriu.

19-juny-1821: Joan Pasqüet, pagès de la Pedra, treballant en dit dia en les terres de Marginedes de la Corriu, esdevingué en la tarda del referit dia un temporal gran d'aigua i pedra, i passat el temporal encontraren al referit Joan Pasqüet ofegat en lo torrent de Marginedes.

28-desembre-1828: Morí repentinament Margarida Llobet, vídua, la qual relliscà a la roca de Guixers.

Castelltort – Guixers (1852-1889):

30-1-1856: Joan Sangrà, s'encontrà mort en un bosquet de la casa dita de la Costa de Guixers, prop d'un roure, el qual, havent-lo tallat, al caure-li a sobre, li causà un cop mortal al cap.

Sant Llorenç de Morunys (1627-1755):

26-maig-1668: S'ha donat eclesiàstica sepultura al cadàver de Tomàs Puig, de Canalda, és mort d'una escopetada.

10-juny-1674: S'ha donat eclesiàstica sepultura al cadàver de Anna Maria Bosch, donzella, és morta d'una escopetada.

25-febrer-1720: S'ha enterrat a Santa Maria del Grau, una dona pobre i un minyó que matà lo fred en la muntanya, que per no saber son nom ni de on són, no los escric.

26-juny-1720: Morí Francesc Fortich, ferrer, d'una caiguda del matxo en lo terme de les Cases de Posada.

20-juliol-1721: Morí d'un llamp, Joan Soler, fadrí pastor, que habitava la casa d'Ermengol Pujol de Santa Maria del Grau.

17-juliol-1733: Morí de repent Josep Pejoan, cardador, per haver-lo ferit un llamp.

15-octubre-1740: Morí Maria Majoral, vídua de Celdoni Majoral, paraire, sense haver rebut cap sagrament per no haver donat temps, a l' haver mort d'una caiguda en la codina del pont de Vall-llonga, del terme de les Cases de Posada, i donà a baix a l'aigua dit lo Cardener trobant-la morta i ofegada.

29-juny-1746: Morí Manuel Lluys, teixidor de llana, d'una caiguda per les roques volent girar un pi tallat en lo terme de la present vila.

Resum

Tot i no tenir estrictament un caràcter accidental, les dues morts per "escopetades", a més de la produïda el 1681 pels lladres a un vilatà de Sant Llorenç al coll de Port, ens mostra l'ambient d'inseguretat propiciat per les bandositats que dominaven els camins catalans dels segles XVI i XVII. Ja més propi d'una zona muntanyenca és la ventada que feu rodolar un pastor rases avall de l'Estivella l'any 1714, o el roc que l'estiu de 1733 es desprengué d'alguna cinglera matant un altre pastor a la zona de la Pedra.

L'abrupte terreny de la Vall de Lord produïa accidents mortals com el de la dona que relliscà a la Roca de Guixers o com la que caigué des d'una codina al riu, prop del pont de Vall-llonga, antigament emplaçat al congost existent després de l'aiguabarreig del Cardener i el riu de Valls. Els ofegaments no eren accidents rars, a la llista anterior en consten dos al riu i un a la sèquia del molí de la Corriu. Un més es produí el juny de 1821 arran d'un violent temporal que provocà una avinguda d'aigua sobtada al sector de la casa Marginedes (la Corriu) emportant-se un pagès que hi treballava. Del perill dels llamps en són testimoni les dues morts produïdes a les rodalies de Sant Llorenç, ambdues al mes de juliol de 1720 i 1733.

Pel que veiem, les feines forestals eren també una font d'accidents, com el de 1733 ocorregut a un vilatà teixidor de Sant Llorenç quan feinejava amb un pi tallat a les Roques, o el del pobre picador de la casa Costa de Guixers que no fou a temps d'apartar-se en tallar un roure i caure-li a sobre, el gener de 1856. Amb mentalitat d'avui dia potser trobem insòlit l'enverinament que sofrí un pastor de la casa Argelaguer de la Pedra l'any 1734 en beure aigua contaminada, o el resultat mortal de la caiguda d'un matxo muntat per un ferrer de Sant Llorenç quan el 1720 transitava prop de les Cases de Posada.

És particularment esfereïdor l'episodi de la dona pobra acompanyada per un minyó -un fill seu?- que moriren de fred el febrer de 1720 a la muntanya del terme de santa Maria del Grau (sant Serni de Vilamantells). En trobar-los ja morts, ni els seus noms pogueren ser registrats, malgrat això sabem per la

nota parroquial que foren enterrats al fossar de Vilamantells després de ser celebrat un ofici funerari doble a la mateixa ermita, llavors sufragània de la parroquial de Sant Llorenç de Morunys. El seu llibre d'òbits ha evitat que la dona i el minyó hagin caigut a l'oblit.

Nota: Entre parèntesi al costat de cada parròquia consta el període repassat. Els llibres de la Pedra i de la Coma són conservats a l'arxiu Diocesà de Solsona, mentre que els de Sant Llorenç, la Corriu i Castelltort es guarden a l'arxiu Parroquial de Sant Llorenç. Al municipi de Guixers, s'hi ubicava també la parròquia de Sisquer amb les sufragànies de Moncalb i Valls, però els seus antics llibres d'òbits no han perviscut. Lògicament de morts accidentals n'hi hagueren moltes més que les que hem presentat, són aquells casos en els que el registre només diu "s'ha trobat mort" o "ha mort a la muntanya" sense concretar-ne les causes.